

37. rész

Mottó:

„Amelyik nemzet a múltját nem ismeri, az a jelenét sem érti, s a jövőjét meg nem teremtheti!”

Öt perc történelem fiataloknak és minden érdeklődőnek

Magyar sors – magyar történelem

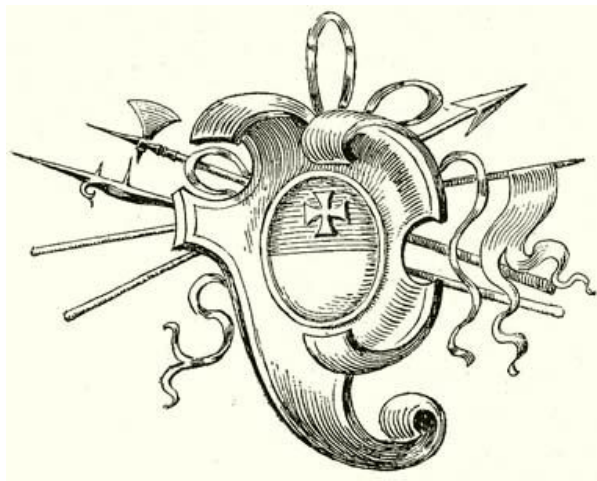
Európának szüksége van Magyarországra... amely soha nem hagyta magát legyőzni

Magyarország a cselszövők hálójában. Az ország három részre szakadása

Gritti birodalma

Ki volt *Lodovico Gritti*? Velencei és török, cselszövő és kém, gyilkos és áruló, nagyravágyó és gazdag, tehetséges, de jellemtelen, s minden gondolata a hatalom megszerzése körül forgott, amiért bármikor kész volt bármilyen törvénytelenséget elkövetni. A felsorolás – bár nem teljes – minden szava igaz, ami azonban tételes magyarázatot követel.

Lodovico Gritti politikai pályafutása az apával, *Andrea Grittivel* kezdődött. A család története azonban mélyen gyökerezik Velence múltjába. A velencei tanács, a *Serenissima* a város neves patrícius családjának fiát, Andrea Grittit rendelte Isztambulba, hogy képviselje a város érdekeit az Oszmán Birodalomban. Itt született meg 1480-ban Lodovico, a család negyedik fiúgyermeké. A kis Lodovico Isztambulban töltötte gyermekéveit, akibe mélyen beivódott a város levegője, életritmusa, nyüzsgése, ahol első barátaira tett szert.

*Andrea Gritti (1455-1538), aki Velence 77. dózséja volt (Tiziano festménye).
A Gritti család címere*

*Lodovico Gritti legismertebb arcképe (1480-1534)
Ibrahim pasa, a kereszténynek született, majd rabszolgasorba került, ám, mint
tehetséges karrierista a szultán sógora és legfőbb bizalmasa lett*

A Gritti család egy idő elteltével visszaköltözött Velencébe. Az akkor már 28 éves Lodovico azonban úgy döntött, hogy visszatér Isztambulba, mert szeretett városában akart élni, karriert csinálni. Az Oszmán Birodalom ezekben az években élte fénykorát. Különösen akkor, amikor 1520-ban Nagy Szulejmán került trónra. A nagyratörő szultán, aki Európa meghódítását tűzte ki céljául, Ibrahim pasát nevezte ki nagyvezírnek. Gritti bizalmas, jó barátságba keveredett a pasával, ami mind őt magát, mind a velencei kereskedelmet magasba emelte. Többek között ennek a gyümölcsöző kapcsolatnak is köszönhető, hogy a kalmárváros vezetése 1523-ban, a „törökké vált” Lodovico Gritti apját, Andrea Grittit nevezte ki első emberévé, ő lett a 77. dózse.

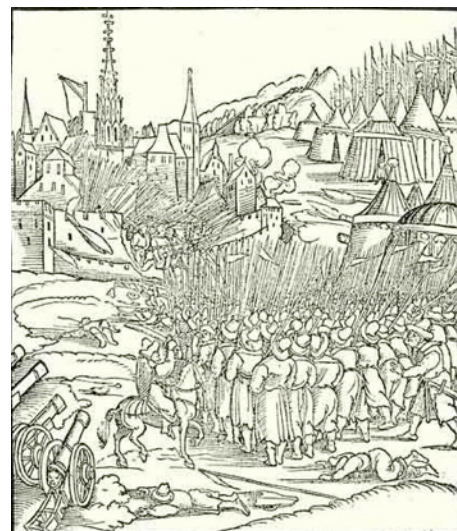
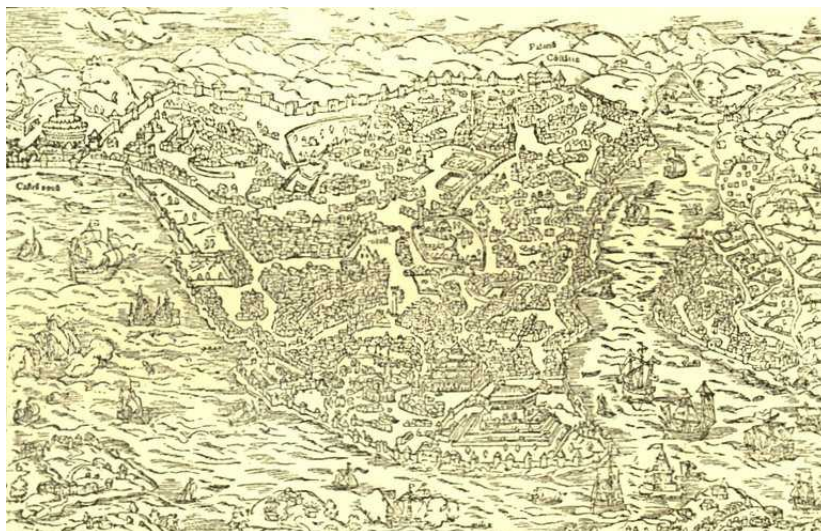
Az ifjabb Gritti magyarországi pályafutásához tudni kell, hogy Ibrahim pasa, a tehetséges és hű barát nem akárki volt a hazánkat tönkre tevő Szuleimán mellett.

Ibrahim a Magyarországra vezetett hódító hadjáratok – többek között a Nándorfehérvár, Mohács, Kőszeg elleniek – fővezére, aki Grittivel együtt ezekben az években a török Porta teljhatalmú ura volt. Az ötvenedik éve felé közeledő Gritti azt a feladatot kapta a Portától, hogy döntőbíróként működjön közre Ferdinánd és János király közötti tárgyalásokon. Gritti ekkor ismerte fel, hogy azt a zavaros helyzetet, ami Magyarországot jellemezte, a maga javára is fordíthatja. A szultán 1529. évi Bécs ellen indított tavaszi hadjáratában Gritti már mint hadseregszállító vett részt. Az egyik célja az volt, hogy János király közelébe férkőzzék, amit hamarosan meg is valósított. Amikor a török 1529 őszén – hat napi ostrom után – elfoglalta Buda várát, Gritti már, mint királyi tanácsos, főkincstartó, továbbá az egi püspöki cím viselője volt. (Mindezt azonban török nyomásra érte el, hiszen ekkor *Szapolyai János* már a szultán vazallusa volt.) Szulejmán igazi célja azonban Bécs elfoglalása volt. A város ostromára 1529. szeptember 27-én került sor. Az eddig legyőzhetetlen oszmán haderő azonban három heti ostrom után visszavonult. Bécs első sikertelen ostroma Nagy Szulejmán első nagy kudarca volt.

*Bécs első ostroma 1529 őszén. (Pieter Snayers festménye).
Lázár deák térképe Magyarországról, ami 1526-1528 között készült*

Az 1526-1538 között zajló magyarországi belháború eseményei közé tartoztak például Buda elfoglalása, Bécs ostroma, Szapolyai János törökbarátsága, az egymás ellen hadakozó magyar főurak országot végveszélybe sodró tettei. Gritti ezt felismerve és kihasználva, miután biztosította pozícióit, visszatért Isztambulba. Innen jobban tudta irányítani Magyarország és Velence gazdasági és politikai ügyeit, miközben arra is gondosan ügyelt, hogy ki ne essen a Porta kegyeiből. Mert a szultán körül élő török előkelőségek között is dúlt a harc a hatalomért, a pénzért, a hivatalokért.

Isztambul városa a 16. században. Buda ostroma 1529-ben

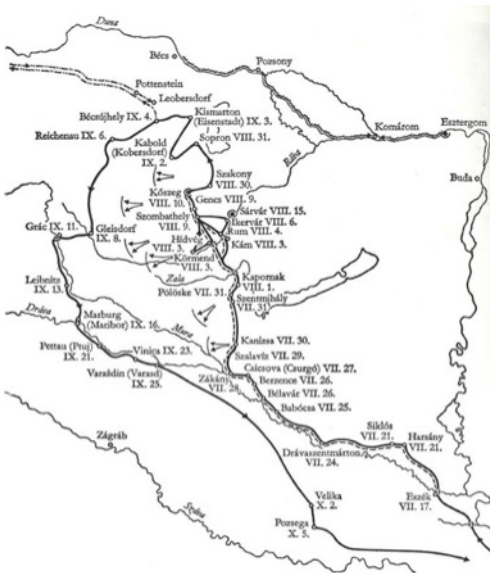
Lodovico Gritti, a Magyar Királyság kormányzója (1530-1534)

1530 októberében Gritti a szultán követeként újra visszatért Budára. Habsburg Ferdinánd csapatai éppen ekkor vették ostrom alá Buda várát. Gritti megcsillogtatva kiváló hadvezéri képességeit is, megvédte a várat a török, illetve János király javára. A király és környezete az egekig magasztalta Grittit, aki látva a személyét övező sikert, a kormányzói hatalom megszerzésére törekedett. A nemesség egy része, kiváltképpen a főpapok azonban hevesen tiltakoztak az ellen, hogy János király mellett, vagy helyette a szultán embere, ráadásul egy velencei irányítsa az országot. Gritti azonban biztosította az urakat és az egyház embereit arról, hogy ő szívében, lelkében jó keresztény, bízzanak benne. Megválasztották kormányzónak. Hunyadi János után nyolc évtizeddel egy ilyen kormányzója lett Magyarországnak!

Ezt követően a cselszövő sietve Isztambulba távozott. A velencei-török-magyar főúr, miután elvégezte a Portán adódó ügyeit, 1532 tavaszán harmadszor is Budára érkezett. A két király – Ferdinánd és János – közötti ellentétek ezekben a hónapokban a végsőkig kiéleződtek. A tárgyalásokat most már a fegyverek szava váltotta fel. A török hatalmas sereggel vonult újra Bécs felé, de a császári város megtámadása előtt – azzal szinte egy időben – ostrom alá vette Esztergom és Kőszeg várát. Esztergom azonban Ferdinánd kezén maradt, amit Szapolyai és Gritti közös erővel próbált elfoglalni. A török csak Komáromnál ért el némi sikert, amikor a Dunán átkeltek. A hadjárat legjelentősebb eseménye azonban Kőszeg megtámadása volt, hiszen az út a nyugat-magyarországi erődön át vezetett Bécs felé.

*Kőszeg vára és a fallal körülvett város (Fodor Zsolt rajza).
Kőszeg vára ma, előtte Jurisics Miklós szobra*

Szulejmán 1532. évi felvonulása Magyarország, illetve Bécs ellen. Kőszeg jelképes elfoglalása után már csak Bécsújhelyig jutott el a török sereg, onnan visszafordult déli irányba és elhagyta az országot.

Hagyományörzők felelevenítik Kőszeg vára 1532. évi ostromát

Kőszeg ostroma több, mint három hétig tartott. Ez az ostrom a várháborúk egyik kiemelkedő összecsapása volt. A horvát gyökerekkel rendelkező Jurisics Miklós magyar és horvát katonáival és a városi polgárokból álló, mindössze ezer főre tehető védősereggel szállt szembe a közel százezres török haddal. (Megjegyzendő, hogy a nagy létszámú szulejmáni sereg nem Kőszeg, hanem Bécs elfoglalására szerveződött meg.) Ám Szulejmán még Kőszeget sem tudta elfoglalni. Azt azonban tudni kell, hogy a török sereg ágyúk nélkül vonult fel, ami egy vár ostrománál jelentős hátrányt jelentett. Az ostrom egy rendhagyó megegyezéssel ért véget. A török, bár kitűzhetette a vár egyik bástyájára a lófarkas

zászlót, de nem foglalták el Köszeget. A fáradt, kudarcra terhes török sereg elvonult Bécs felé. (A kőszegi védők emlékére 1777-től kezdve, minden nap 11 órakor kondulnak meg a harangok, Köszegeen ekkor jelzik a „déli harangszót”.)

Az esztergomi és a kőszegi kudarc, továbbá a fáradt oszmán sereg Bécs alóli újabb – az 1529. évi után másodszeri – visszavonulása megpecsételte Gritti sorsát is. A köpönyegforgató cselszövőben már sem a szultán, sem János király nem bízott. A magyar urak elgondolkodhattak azon, hogy tulajdonképpen ki az ország ura? Szapolyai János, vagy Lodovico Gritti? János király Ferdinánd kelet felé nyomulása után bujdosásra kényszerült saját országában. Budáról először a Temesközbe, majd Kelet-Magyarországra menekült a keresztény hadak elől. Ezeknek a hónapoknak talán egyetlen előnye volt, hogy a király kíséretében feltűnt egy tehetséges politikusnak bizonyuló sajládi szerzetes, György barát, azaz Fráter György.

Habsburg (I.) Ferdinánd király. Fráter György (18. századi festmény)

I. János király (wikimédia). A Gritti palota Velencében (Bánhegyi Csanád)

Gritti 1533 tavaszán újra Isztambulban találjuk, ahol igyekezett helyreállítani egyre gyengülő pozícióját. A „magyar kormányzó” egy évet a török fővárosban töltött a legkritikusabb időszakban, ami jellemzi a magyar ügyek iránti közönyét. A cselszövő Ibrahim pasa és a szultán támogatását már csak úgy tudta megtartani, hogy csodálatos ajándékokkal halmozta el őket, s töretlen hűségéről biztosította az Oszmán Birodalom vezetőit. Közben az Isztambulban járó bécsi követeket ékes szavakkal arról győzködte, hogy egyetlen célja a kereszténység és Magyarország megmentése, mindent, amit tesz, ennek érdekében követ el. János királyt pedig már arról kellett biztosítani, hogy nem törekszik a magyar trón megszerzésére, mert többek között ez a hír is elterjedt róla. Apja, a velencei dózse már aggódott a fiáért, mert látta, hogy három uralkodót nem lehet büntetlenül végtelenségig kiszolgálni. Gritti legveszélyesebb ellenfelei azonban a Porta magas rangú tisztségviselői voltak, akik minden szavát, minden tettét figyelték, s a sokféle bőrbe bújt kalandoron könnyen találtak is fogást. Lassan elvesztette a szultán bizalmát, isztambuli támogatói elpártoltak tőle, s még örülhetett, hogy sort tudott keríteni negyedik, egyben utolsó útjára. Gritti népes kíséret élén 1534 nyarán újra Magyarországra jött, de tudta, hogy szeretett városába, Isztambulba már soha nem térhet vissza, de Velencébe sem jutott már el. A végzete Erdélyben érte utol.

Velence főtere, amit Lodovico Gritti már soha nem láthatott viszont (Bánhegyi Csanád). Isztambul mai látképe (wikipédia)

A magyarországi és bécsi kudarcok nem gyengítették meg az Oszmán Birodalom harci erejét. Jól mutatja ezt, hogy Szulejmán európai politikája ellenére 1534-1535-ben megtámadta ősi riválisát, a Perzsa Birodalmat. Erejéből arra is futotta, hogy elfoglalja Bagdadot, az iszlám világ egyik központját. Ezt követően azonban az ősi város hanyatlásnak indult, s Isztambul vette át az ázsiai iszlám birodalmak vezető szerepét.

A Grittivel kapcsolatos portai hírek Magyarországra is eljutottak, s az Erdélybe érkező „kormányzót” már ellenségnek tekintették János király emberei. János király *Czihak Imrét*. váradi nűsnököt. a nagv ereiű. harcedzett vitézt küldte Gritti

fogadására, de inkább már elfogására. A minden hájjal megkent Gritti átlátta, hogy Czibak Imre veszélyt jelent számára, ezért törbe csalta és megölette. Az erdélyi nemesség most már végleg elfordult a cselszövőtől. Az Isztambulból érkező kísérete pedig, látva a számukra is végzetesnek ígérkező fordulatot, a brassói táborban magára hagyták vezetőjüket. Hasonlóképpen cselekedtek Ferdinánd emberei is, akik szintén elfordultak a kormányzó-követtől. A betegséggel is küszködő Gritti a Brassótól közel száz kilométerre fekvő Medgyes várába vette be magát, ahol azonban csapdába került. A várat János, Ferdinánd és a moldvai vajda seregei egyesült erővel ostrom alá vették, de a védők kemény ellenállást tanúsítottak. Ostromlók és védők harci kedvét nagyban buzdította az a tudat, hogy Gritti szállásán mesés vagyon található. A valóság nem állt messze a szállongó hírektől. A cselszövő több mint egymillió aranyat hozott magával Isztambulból. Az ostrom során Grittit elfogták és a város főterén 1534. szeptember 29-én lefejezték. Így ért véget a kor egyik tehetséges kalandorának élete, aki egy időben meghatározta Magyarország sorsát.

Brassó látképe. Gritti életének fordulópontja a neves erdélyi városhoz kötődött. A ház Medgyesén, melyben Lodovico Gritti lakott 1534-ben (Cserna Károly rajza)

Az 1538-ban megkötött váradi béke előzményei

Többek között Gritti halála lehetővé tette, hogy János király és tanácsadói a saját politikájukat követhessék. Két küldöttség indult 1535-ben János király udvarából a két Habsburg uralkodóhoz. Az egyik *Brodarics István* és *Frangepán Ferenc* vezetésével Nápolyba indult. Ide érkezett meg Habsburg (V.) Károly császár győztes hajóhada, amelyik az arab-török kalózhajókat űzte ki a Földközi tenger kereskedelmi útvonalairól. V. Károly – győzelmi mámorban úszva – szívélyesen fogadta a magyar király küldöttségét. A másik követjárást *Fráter (Martinuzzi) György* vezette Bécsbe, ahol Habsburg (I.) Ferdinánd király fogadta vetélytársa

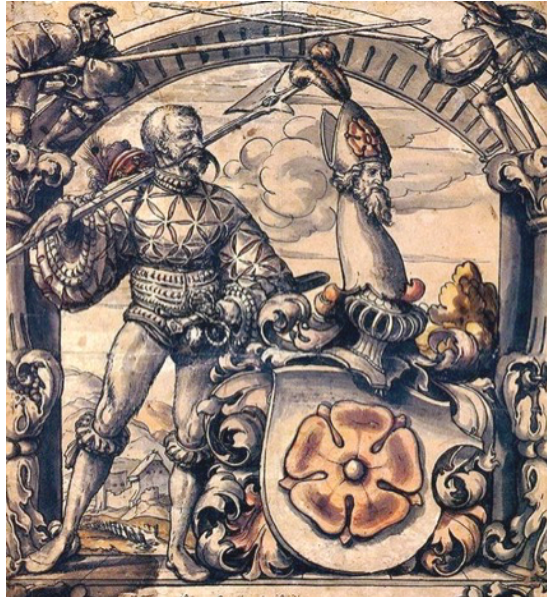
küldöttségét. A téma mindkét helyen ugyanaz volt. A magyar követek biztosították a császárt és a királyt arról, hogy János király csupán taktikai okok miatt tartja fenn a szövetséget a törökkel, így a birodalom nyugati felének nem kell tartania Szulejmán támadásaitól. (A magyar küldöttségek szerencsés időpontban érkeztek mind Nápolyba, mind Bécsbe. Először, mert V. Károly a tengeri győzelmet ünnepelte. Másodszor, mert Ferdinánd éppen ebben az évben jelölte ki Pozsonyt a Magyar Királyság végleges fővárosának. Harmadszor, mert Szulejmán ebben az évben éppen a perzsák ellen hadakozott.)

A horvát származású humanista, Brodarics István címere. A mohácsi csata szemtanúja, történetíró, Pécs, majd Vác püspöke. Frangepán Ferenc kalocsai érsek címere. Fráter György címere, aki a király leghűségesebb, legmegbízhatóbb embere volt

Európa nyugati feléről 1535-1536-ban azonban nyugtalanító hírek érkeztek. Ausztria és Spanyolország megtámadta Franciaországot. Ezzel a háborúskodás újabb szakaszába lépett. VIII. Henrik angol király kivégeztette Morus Tamást, valamint hat felesége közül kettőt, ezzel nyíltan szembekerült a pápával. Anglia szakított Rómával, s Henrik a szigetországban létrehozta az anglikán (protestáns) egyházat, ami a reformáció terjedésének újabb hullámát idézte elő.

A helyzet János és Ferdinánd között ismét ellenségessé vált. I. János király furfangos módon elfoglalta Kassát, a Habsburgok egyik leggazdagabb, stratégiai szempontból is fontos városát. Ennél is nagyobb csapás érte a Habsburgokat, amikor Eszéknél a töröktől súlyos vereséget szenvedtek. A huszonegyezer jól felszerelt, kiképzett birodalmi sereg célja az volt, hogy a törököt kiűzze Európából. Ám Katzianer tábornok katasztrofális hadvezetése következtében a keresztény sereg 1537. október 9-én szinte teljesen megsemmisült.

*Német zsoldos főkapitány (ifj. Hans Holbein alkotása)
Johann von Katzianer tábornok szobra*

János király kihasználva a gyászos kimenetelű osztrák vereséget, hívét, *Török Bálintot* a Dunántúl kifosztására küldte. A nagyúr katonái többek között kirabolták Győrt, ami végsőkéig élezte a két király közötti ellenségeskedést. Ezt a magyart magyar ellen fordító háborúskodást meg kellett állítani, amire a váradi béke adott lehetőséget. A két magyar király küldöttjei között létrejött találkozót a török előtt titokban kellett tartani. A két keresztény állam követei *1538. február 24-én Váradon* történelmi jelentőségű békét kötöttek. A szerződés kimondta, hogy a keleti rész János királyé, a nyugati országrész Ferdinándra szállt. A továbbiakban írásba foglalták, hogy János halála után – akinek sem felesége, sem gyermeke nem volt, s már idős korban járt – a keleti részek is Ferdinánd tulajdonába kerülnek. A szerződésbe azonban bevették azt is, hogy ha Jánosnak mégis fia születne, akkor őt kárpótolni kell egy német hercegséggel.

A szerződő felek azonban továbbra is bizalmatlanok voltak egymás iránt. Szapolyai nem bízott abban, hogy Ferdinánd és Károly császár egy török támadás ellen segítette volna-e János királyt. A Habsburgok pedig nem bíztak János őszinteségében, amit a trónutódlás dolgában ígért. A történelmi egyezmény valóban rövid életű volt. Szapolyai János *1539. március 2-án* feleségül vette a harminc évvel fiatalabb *Jagelló Izabellát*, Zsigmond lengyel király lányát. Ferdinánd király válaszként Konstantinápolyba küldte *Laszky Jeromos* követet, hogy tárja fel a szultán előtt a váradi béke megállapodását. Az ellentétek kiújultak.

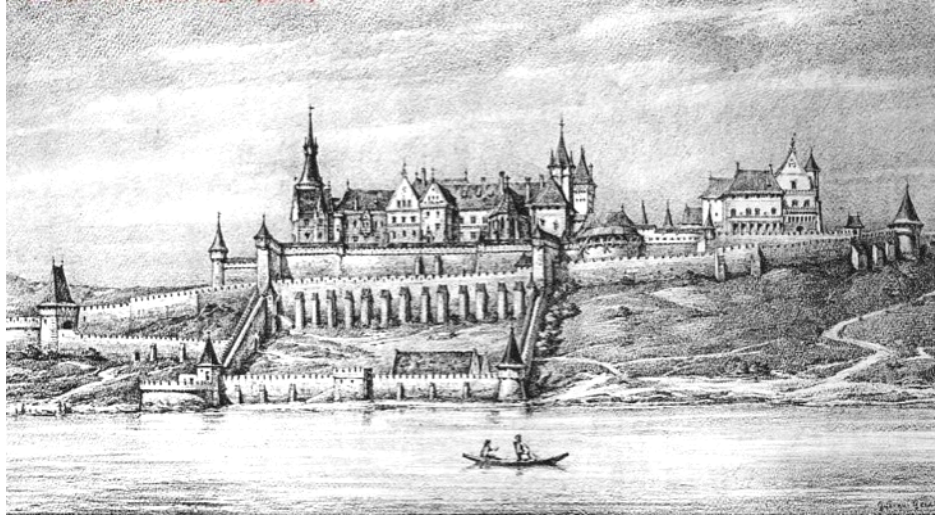

*Jagelló Izabella, János király felesége.
Szászsebesen, ebben a házban halt meg János király*

Izabella 1540. július 7-én egy kisfiúnak adott életet, akit János Zsigmond (neve az apa és az anyai nagyapa keresztnéve után) néven ismer a történelem. Két héttel később Szapolyai János Szászsebesen, talán a szíve vitte el, elhalálozott. Végakaratóban azonban meghagyta Fráter Györgynek – az egyetlen, akiben megbízott –, hogy ne tartsa be a váradi béke trónutódlással kapcsolatos pontját, s a fiát bármi áron, de juttassa a magyar trónra. Fráter György zseniális politikus volt, s célja elérése érdekében még a török segítséget – aminek történelmi előzményei voltak – is elfogadta. Ferdinánd katonai erővel igyekezett meggátolni Fráter György tervét, ám Szulejmán 1541-ben már Buda térségében tartózkodott seregei élén.

Buda elfoglalása. Az ország három részre szakadása

A köztudatban az él, hogy Budát elsőként 1541-ben foglalta el a török. Emlékezzünk arra az előző fejezetekből, hogy Budát Szulejmán első alkalommal 1526-ban, közvetlenül a mohácsi csata után már elfoglalta, kifosztotta, majd otthagyta. Második alkalommal 1529 őszén vette birtokba, de a szultán eredeti célja ekkor Bécs elfoglalása volt. Végleg 1541-ben került török kézre Buda, ettől kezdve azonban másfél évszázadra. (Sokak számára az *Egri csillagok* című regényből ismert a legendássá vált történet.) A várat, amelyben Izabella, a kis János Zsigmond, Fráter György és Török Bálint tartózkodott, 1541 tavaszán ostrom alá vették Ferdinánd csapatai. *Wilhelm von Roggendorf* a császári hadvezér mintegy húszezer zsoldossal támadta Budát, amikor a szultán csapatai megérkeztek 1541 júliusában Buda alá. A császáriak elmenekültek, egy részüket a Dunába szorították.

Wilhelm von Roggendorf generális. Buda a 16. században. Györgyi Géza 1900-ban készült grafikája (wikipédia)

A szultán csapatai „baráti látogatást” tettek Buda várába. Egy adott jelre, akkor már mintegy tízezer főre gyarapodó török látogató elfoglalta a várat. A janicsárok módszeresen vették birtokba Buda stratégiai pontjait, majd minden védőt fegyverletételre szólítottak fel. A várfokokra, sőt a Nagyboldogasszony templom tetejére is kitűzték a lófarkas zászlót. Történt mindez 1541. augusztus 29-én, a mohácsi csata 15. évfordulóján.

A szultán tábora a mai Óbudán, a római romok, Aquincum helyén állt. Itt látogatták meg a gyanútlan magyar főurak. Izabella királyné nem vett részt a találkozón, a csecsemő János Zsigmondot egy dajka tartotta a karjában. Szulejmán vendégül látta a Szapolyai párti főurakat, közöttük Török Bálintot, Werbőczy Istvánt, Fráter Györgyöt. A főurakat egy idő múlva elbocsátotta, kivéve Török Bálintot. A legenda szerint ekkor hangzott el a szultán mondata: „*Ne siess uram, hátra van még a fekete leves (a kávé).*” Török Bálintot innen Isztambulba hurcolták, aki a Héttorony börtönben végezte földi pályafutását. Izabella és a kis János Zsigmond a Tiszántúlra és Erdélybe távozhattak, amit a szultán János király utódjának adott. Természetesen ezt sem térítés nélkül tehették, hiszen mintegy tízezer arany fejében kormányozhatták a magyarok Erdélyt és a Tiszántúlt.

Budát a törökök 1541. augusztus 31-én tették az Oszmán Birodalom részévé, ami az ország három részre szakadását jelentette. A Ferdinánd uralta *Magyar Királyság* és a később megalakuló *Erdélyi Fejedelemség* közé ékelődött be a *Török Birodalom*, ami a Budai és a Temesvári Vilajetből állt.

A három részre szakadt Magyarország

A szultán a csecsemő király – János Zsigmond – nevében Izabellát bízta meg az ország keleti területeinek kormányzásával. A néhai János király hűséges embere, Fráter György továbbra is a család támogatója volt, akit az Erdélyi Fejedelemség egyik létrehozójának tekintünk. Álcázott törökbarátságával megmentette az ország keleti részeit a Habsburgoktól a magyar király javára. György 1549-ben azonban Ferdinánd király mellé állt, ami azzal járt, hogy Izabella kénytelen volt elhagyni az országot és fiával együtt Lengyelországba menekült. Ferdinánd azonban nem bízott Fráter Györgyben, amire megvolt minden oka. Castaldo, Ferdinánd tábornoka egy Fráter Györggyel történt éles szóváltást követően 1551 decemberében a barátot alvinci kastélyában meggyilkoltatta. (Hetven napig senki nem mert a kastélyba menni, ezért a barátot csak 1552. február 25-én temették el a gyulafehérvári székesegyházban.)

Izabella királyné búcsúja Erdélytől (Wagner Sándor festménye). Fráter György meggyilkolása 1551 decemberében

Izabella elűzése, Fráter György meggyilkolása sem volt elegendő ahhoz, hogy Erdély a Habsburgok kezébe kerüljön. Az Oszmán Birodalom felvonuló seregei visszaszorították Ferdinándot, aki kénytelen volt feladni az ország keleti területeit. Az erdélyi országgyűlés elérkezettnek látva az időt, 1556-ban visszahívta Izabellát és az akkor már 16 éves II. János királyt. A négy nyelven beszélő, művelt, a kor európai kultúráját ismerő és a vallásszabadságot támogató Izabella Gyulafehérvárott egy hamisítatlan reneszánsz központot hozott létre. 1558-ban a magyar főurak egy része fellázadt ellene, akiket Izabella szövetségese, Balassa Menyhért vezetésével leverte. A kemény kezű királyné 1559-ben elhunyt, akit a gyulafehérvári székesegyházban helyeztek örök nyugalomra. János Zsigmond 19 évesen vette kezébe Erdély irányítását, akit joggal tekinthetünk Erdély első fejedelmének.

Az Erdélyi Fejedelemség 1544-ben született meg, amikor Fráter György Tordára országgyűlést hívott össze. Az összegyűlt főurak egy része – igaz kényszerből – de elismerte, hogy az akkor négyéves II. János helyett György barát az első számú irányítója és szervezője a keleti országrésznek. Ez a terület azonban akkor még Erdély mellett felölelte a temesi részeket, az Erdély és a Tisza közötti területeket, a Tisza felső folyása közötti országrészt, továbbá Kassát és környékét.

(Folytatjuk)

Bánhegyi Ferenc